

Raadsvoorstel

Zaaknummer: 20250717133362

Aan	: Raad van Geertruidenberg
Raadsvergadering	: 24 september 2026
Agendanummer	:
Onderwerp	: Vaststellen Integraal Huisvestingsplan onderwijs 2026-2041
Portefeuillehouder	: M.P.C. Hofkens

Voorstel

1. In te stemmen met het Integraal Huisvestingsplan 2026-2041 (IHP);
2. Bij de vaststelling van de gemeentebegroting 2027 een besluit te nemen over de wijze waarop de egalisereserve IHP in de toekomst op peil wordt gehouden ter dekking van de uit het IHP voortvloeiende kapitaallasten.

Samenvatting

In 2019 is het Integraal Huisvestingsplan (IHP 2019) voor de gemeente Geertruidenberg vastgesteld. In het IHP 2019 zijn de kaders bepaald waarbinnen de gemeente Geertruidenberg, in overleg met de schoolbesturen, investeert in de onderwijshuisvesting. Het IHP stelt de gemeente en de schoolbesturen in staat om besluiten meer integraal af te wegen. Met inachtneming van de beleidsuitgangspunten van het IHP 2019 is het wenselijk om dit IHP op onderdelen te actualiseren. Deze onderdelen zijn in ieder geval de leerlingenprognoses, kostenkengetallen en de beoogde programmering (de planning en inhoud van projecten). De projecten houden in principe dezelfde volgorde als in het IHP van 2019, maar de start- en opleverjaren worden aangepast aan de actuele planning. Het geactualiseerde IHP ligt ter vaststelling voor.

Inleiding

Context

In aanvulling op de werkwijze (uitsluitend) op basis van de Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs, voegt het IHP een duidelijk onderwijshuisvestingsbeleid toe. In formele zin laat de gemeente hiermee zien op welke wijze zij haar zorgplicht, op grond van de wettelijke taak die zij heeft in het voorzien van huisvesting voor het primair- en voortgezet onderwijs, wenst in te vullen.

Toelichting

Het geactualiseerde IHP:

- Stelt de gemeente en schoolbesturen in staat om op korte en lange termijn strategische keuzes te maken en proactief beleid te voeren;
- Biedt een meerjarenperspectief waarop het eigen (investerings-)beleid van de schoolbesturen kan worden afgestemd;
- Vormt het beleidskader voor het onderwijshuisvestingsbeleid voor de komende periode. Het IHP wordt elke 4 jaar herijkt, zodat het blijft aansluiten bij de vragen en behoeften van dat moment. De eerste termijn van het IHP omvat een periode van 4 jaar, te weten de periode 2026 tot en met 2029.

In het Koersplan van de LEA zijn toekomstgerichte en richtinggevende opbrengsten voor het onderwijs vastgelegd. Omdat het Koersplan periodiek wordt geactualiseerd, is de visie uit het Koersplan niet in dit IHP opgenomen. Bij de start van ieder nieuwbouw- of renovatieproject wordt de dan geldende visie van het actuele Koersplan als inhoudelijk kader/uitgangspunt gebruikt.

Bijdrage aan maatschappelijke opgave / strategische doelstelling / beoogd (maatschappelijk) effect

Onderwijshuisvesting draagt bij aan het gezamenlijk doel om te zorgen voor kwalitatief goed onderwijs voor alle kinderen in onze gemeente. De gemeente Geertruidenberg en de schoolbesturen zijn in dat kader samen (wettelijk) verantwoordelijk om hiertoe goede, passende en toekomstbestendige onderwijshuisvesting (incl. bewegingsonderwijs) te realiseren en in stand te houden. Om hieraan invulling te geven hebben gemeente en schoolbesturen samen het IHP 2026-2041 opgesteld. Het IHP is een strategisch en dynamisch koersdocument dat inzicht geeft in de behoefte aan de onderwijsvoorzieningen in het primair en voortgezet

onderwijs voor de komende 16 jaar. Het bepaalt op basis van visie en ambities, gerichte analyse, scenariovorming, prioritering, oplossingsrichting en financiële vertaling de kaders waarbinnen de gemeente Geertruidenberg en de schoolbesturen investeren in de toekomstbestendige onderwijshuisvesting.

Argumenten

1.1 Het IHP geeft mede sturing aan de wettelijke zorgplicht van de gemeente om te voorzien in adequate huisvesting.

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid om te voorzien in adequate huisvesting van de scholen voor primair en voortgezet onderwijs (incl. bewegingsonderwijs) in de kernen van Geertruidenberg. Deze verantwoordelijkheid is vastgelegd in de Wet op het primair onderwijs en de Wet voortgezet onderwijs 2020 en uitgewerkt in de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Geertruidenberg 2019. Daar waar deze verordening het wettelijke en procedureel kader voor onderwijshuisvesting vormt, geeft het IHP de lokale beleidsvisie c.q. de gezamenlijke kaders/uitgangspunten van gemeente en schoolbesturen ten aanzien van onderwijshuisvesting weer.

1.2 Het IHP bevat de gezamenlijke visie, kaders/uitgangspunten en ambities voor onderwijshuisvesting in Geertruidenberg en fungeert daardoor als richtinggevend beleidskader.

Door in het IHP visie, kaders/uitgangspunten en ambities vast te leggen wordt duidelijk hoe onderwijshuisvesting in Geertruidenberg vorm en inhoud krijgt. Richtinggevend betekent in dit kader dat het IHP de koers uitzet om te komen tot een toekomstbestendige structuur van onderwijshuisvesting in onze gemeente.

1.3 Het IHP verschaft aan de hand van een integrale afweging een meerjarenperspectief, dat inzichtelijk maakt welke voorzieningen en investeringen noodzakelijk zijn om goed onderwijs in toekomstbestendige huisvesting te kunnen garanderen.

Door onder andere behoefte en capaciteit op elkaar af te stemmen, leegstand terug te dringen door gebouwen optimaal in te zetten en rekening te houden met een evenwichtige spreiding van voorzieningen, geeft het IHP een duidelijk beeld welke voorzieningen en investeringen er de komende jaren nodig zijn.

1.4 Het IHP wordt als uitgangspunt gehanteerd bij de beoordeling van huisvestingsaanvragen op grond van de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Geertruidenberg 2019.

De toekenning van voorzieningen kan niet op basis van het IHP geschieden, maar dient op basis van de in de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Geertruidenberg 2019 opgenomen procedure met betrekking tot vaststelling van het jaarlijkse onderwijshuisvestingprogramma plaats te vinden. De bevoegdheid tot het toekennen van huisvestingsvoorzieningen berust weliswaar bij het college maar kan alleen maar plaatsvinden als uw raad via het budgetrecht daarvoor middelen beschikbaar stelt. Het college dient evenwel bij de beoordeling van dergelijke voorzieningen het IHP als uitgangspunt te nemen.

1.5 De inhoudelijke samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang maakt het noodzakelijk om eenduidige en heldere afspraken vast te leggen over het investeren in de huisvesting van kinderopvang, zodat een langdurige samenwerking en de realisatie van kindcentra worden geborgd en gestimuleerd.

Vanuit het streven om een bereikbaar aanbod van kindvoorzieningen in kindcentra te realiseren, hebben gemeente, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties er baat bij dat de betrokken partijen langdurig met elkaar kunnen samenwerken in een gebouw. Deze samenwerking wordt bemoeilijkt doordat er geen eenduidige en heldere afspraken zijn vastgelegd over het investeren in de huisvesting van opvang, in die situaties waarbij onderwijs en opvang zijn of worden gehuisvest in één gebouw. Bij nieuwbouw (waarbij de kapitaallasten die voortvloeien uit de investeringskosten voor de vierkante meters kinderopvang worden gedekt uit een door de kinderopvang te betalen [minstens kostprijsdekkende] huur) is het streven naar een kindcentrum vanzelfsprekend. Bij bestaande bouw ligt dit vaak lastiger. Uitgangspunt in het IHP is dat vanuit de gedachte van een kindcentrum onderwijs en kinderopvang op basis van gelijkwaardigheid gehuisvest zijn in het gebouw. Dit betekent dat bij vraagstukken rond groei van onderwijs in bestaande schoolgebouwen, de kinderopvang niet verder wijkt dan 20% van de totale oppervlakte van het kindcentrum. Als onderwijs en kinderopvang samen een gebouw delen, moet er sprake zijn van een goede balans tussen het aantal leerlingen en het aantal kindplaatsen. De gehanteerde 20% zorgt voor deze balans.

1.6 'Renovatie' heeft als 'voorziening' in de huisvesting (nog) geen wettelijke status.

Evenals het IHP heeft de voorziening 'renovatie' nog geen wettelijke status. Op 15 april 2026 heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel Wet planmatige aanpak en doelmatige aanpak onderwijshuisvesting aangenomen. Na behandeling van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer treedt de wet naar verwachting op 1 januari 2027 in werking. Op dat moment krijgt renovatie als voorziening in de huisvesting een wettelijke status. Renovatie kan dan worden ingezet om een onderwijsgebouw dat aan het einde van de levensduur is, te vernieuwen. Wanneer in het IHP wordt gesproken over 'renovatie', wordt vooruitlopend op de inwerkingtreding van de wet renovatie als alternatief voor vervangende nieuwbouw bedoeld.

1.7 Het IHP is samen met de besturen voor primair en voortgezet onderwijs tot stand gekomen.

De schoolbesturen zijn zich ervan bewust dat onderwijshuisvesting een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gemeente en het onderwijs is. Daarom is dit IHP gezamenlijk ontwikkeld. De schoolbesturen hebben tijdens het op 23 maart 2026 gehouden LEA ingestemd met het IHP.

2.1 Het IHP dient als onderlegger gebruikt te worden voor de beschikbaarstelling van middelen.

In het IHP wordt uitgegaan van vervangende nieuwbouw of renovatie van De Biekorf, De Vuurvlinder en de Hoge Waai. In een (voor De Biekorf en De Vuurvlinder in 2027 en voor De Hoge Waai in 2029) uit te voeren haalbaarheidsonderzoek wordt onderzocht of vervangende nieuwbouw of renovatie aan de orde is. In de financiële doorrekening wordt vooralsnog uitgegaan van het duurste scenario: vervangende nieuwbouw.

Kanttekeningen

1.1 Ontwikkeling leerlingenaantallen.

De in het IHP opgenomen voorzieningen zijn mede gebaseerd op de ontwikkeling van de leerlingenaantallen in onze gemeente. Daarvoor is de meest recente leerlingenprognose gebruikt, die in januari 2026 door Xxlnc te Eindhoven is opgesteld (zie bijlage 2). Voor deze leerlingenprognoses zijn de meest recente data gebruikt, zoals de bevolkingsgegevens van de afgelopen 5 jaar, de woningvoorraad, de woningbouwplanning voor de komende jaren en de leerlingenaantallen per 1 oktober 2025 en de aan deze teldatum gekoppelde herkomstgegevens van de leerlingen (uit welke voedingsgebieden de leerlingen van elke school in de gemeente Geertruidenberg afkomstig zijn).

Wijzigingen in het leerlingenaantal op een school zorgen voor een gewijzigde ruimtebehoefte, hetgeen bij daling van het leerlingenaantal leidt tot leegstand en bij stijging tot een mogelijk ruimtetekort, een en ander afhankelijk van de aanwezige/beschikbare onderwijscapaciteit. De leerlingenprognoses worden om de twee jaar geactualiseerd. De leerlingenprognoses blijven een belangrijke rol spelen bij het bepalen van de uiteindelijke omvang van de gewenste huisvestingsvoorzieningen.

2.1 Voortschrijdend inzicht en (prijs-)ontwikkelingen op de markt e.d. kunnen leiden tot aanpassing van het benodigde realisatiekrediet zoals opgenomen in het IHP.

Het is niet geheel uit te sluiten, dat het in het IHP opgenomen meerjareninvesteringsplan aanpassing behoeft als gevolg van voortschrijdend inzicht (gewijzigde leerlingenaantallen, andere bouwvorm, temporisering), van prijsontwikkelingen in de markt of van aanpassingen in wet- en regelgeving.

De nu in dit IHP opgenomen investeringsbedragen (op basis van prijspeil 2026) dienen ten tijde van de jaarlijks terugkerende begroting ieder jaar opnieuw geïndexeerd te worden op basis van het dan geldende prijspeil en voor de langere termijn in de actualisering van het eerstvolgende IHP.

Financiën

Voor de uitvoering van het IHP ligt een grote investeringsopgave. Voor de financiering van de diverse projecten geldt dat de gemeenteraad pas een definitief besluit neemt op het moment dat in een raadsvoorstel om een budget wordt gevraagd. Dan zijn de plannen concreet en wordt er rekening gehouden met de actuele leerlingenprognoses, het benodigde aantal m² en eventueel benodigde tijdelijke huisvesting. De in het IHP genoemde investeringsbedragen moeten worden gezien als richtinggevend.

In 2019 is een egaliseriereserve ingesteld die wordt ingezet ter dekking van de exploitatie van het IHP. Sinds 2020 wordt een jaarlijkse extra stijging van de OZB van 1% in deze egaliseriereserve gestort ter dekking van de kapitaallasten van het IHP.

Door met name de te verwachten investeringen voor de nieuwbouw van het Scholeneiland in Raamsdonksveer (naar verwachting op te leveren in 2029) en de basisscholen De Vuurvlinder en De Biekorf in Geertruidenberg (naar verwachting op te leveren in 2032) is de jaarlijkse storting in de egaliseriereserve vanaf 2030 lager dan de jaarlijkse benodigde onttrekking ter dekking van de kapitaallasten.

Hierdoor ontstaat er naar verwachting een tekort in de egaliseriereserve vanaf 2036 tot en met 2050. Dit tekort loopt in verschillende van deze jaren op tot circa € 1,4 miljoen. Rekening houdend met een reële buffer in de egaliseriereserve is sprake van een tekort van € 1,6 miljoen. De eerder ingevoerde extra jaarlijkse stijging van 1% van de OZB schiet daarmee tekort om de egaliseriereserve IHP op peil te houden en de kapitaallasten op termijn te kunnen blijven dekken.

Om de kapitaallasten in de toekomst te kunnen blijven dekken zijn verschillende scenario's mogelijk om het te verwachten tekort op te vangen:

Scenario 1:

Een éénmalige storting vanuit de vrije algemene reserve van circa € 1,6 miljoen in de egaliseringsreserve IHP.

Kanttekening: Hiermee ontstaat onzekerheid over de positie van de algemene reserves, de weerstandscapaciteit en de ontwikkeling van de solvabiliteit tijdens de aankomende ravijnjaren.

Scenario 2:

Een verhoging van de OZB van 1% naar 4,5% over de jaren vanaf 2027 tot en met 2031.

Kanttekening: Dit betreft een structurele oplossing, echter met structureel hogere lasten voor onze inwoners.

Scenario 3:

Een combinatie van scenario 1 en 2 door middel van een éénmalige storting vanuit de vrije algemene reserve van circa € 800.000 en een verhoging van de OZB van 1% naar 2% over de jaren vanaf 2027 tot en met 2031.

Kanttekening: Nog steeds, zij het in mindere mate, kan onzekerheid ontstaan over de positie van de algemene reserves, de weerstandscapaciteit en de ontwikkeling van de solvabiliteit tijdens de aankomende ravijnjaren.

Bij de voorbereiding van de gemeentebegroting 2027 worden bovenstaande scenario's nader afgewogen. Bij de vaststelling van de gemeentebegroting 2027 zal uw raad een concreet voorstel worden gedaan over de wijze waarop de egaliseringsreserve IHP in de toekomst op peil kan worden gehouden ter dekking van de uit het IHP voortvloeiende kapitaallasten.

Communicatie

Het IHP is in zeer nauwe samenwerking tussen gemeente en schoolbesturen tot stand gekomen. In het op 23 maart 2026 gehouden LEA hebben de schoolbesturen ingestemd met het voorliggende IHP.

Inclusieve samenleving

De schoolbesturen streven ernaar om op alle locaties inclusiever onderwijs aan te bieden. Dit streven is neergelegd in het LEA Koersplan 2025-2027, waarin tevens wordt geconstateerd dat de totstandkoming van thuisnabij onderwijs om een gezamenlijk inzet van professionals binnen het onderwijs, de gemeente en de samenwerkingsverbanden vraagt. Inclusiever onderwijs vraagt om een ander (flexibel) ruimtegebruik, te weten ruimtes waar onder begeleiding, zelfstandig of in kleine groepen, gewerkt kan worden door leerlingen, maar ook door externe zorgaanbieders of begeleiders. In het IHP is opgenomen dat bij nieuwbouw en renovatie scholen beargumenteerd de keuze kunnen maken om extra vierkante meters (basisonderwijs 50 m² / voortgezet onderwijs 100 m²) te realiseren voor inclusiever onderwijs. Deze extra vierkante meters worden toegevoegd aan de door de gemeente te bekostigen ruimtecapaciteit. In elk project wordt de afweging gemaakt of onderwijsinstellingen de extra meters kunnen exploiteren en welke kansen multifunctioneel ruimtegebruik biedt zonder investering in extra meters, maar wel het bereiken van de gewenste functionaliteit.

Uitvoering

De gemeentelijke Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Geertruidenberg 2019 dient te worden aangepast. Het in het IHP opgenomen maatwerk (bij vraagstukken rond groei van onderwijs hoeft kinderopvang niet te kijken voor onderwijs/extra m² voor inclusiever onderwijs) dient formeel te worden vastgelegd in de verordening. Ook het hiervoor genoemde wetsvoorstel Wet planmatige en doelmatige aanpak onderwijshuisvesting, dat naar verwachting per 1 januari 2027 in werking treedt, vraagt om een aanpassing van de verordening. Het voorstel is om beide aanpassingen te combineren en uw raad in het eerste kwartaal van 2027 het voorstel te doen tot het vaststellen van een nieuwe, actuele verordening.

Bijlagen

1. Concept-IHP 2026-2041
2. Leerlingenprognoses primair en voortgezet onderwijs

Een ontwerpbesluit bieden wij u hierbij vaststelling aan.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Geertruidenberg,
de secretaris, de burgemeester,

J. Donkers

M. van Toorenburg

De raad van de gemeente Geertruidenberg;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Geertruidenberg van 20 juli 2026 met
zaaknummer 20250717133362;

gelet op:

- artikel 91 van de Wet op het primair onderwijs;
- artikel 6.1 van de Wet voortgezet onderwijs 2020;

Besluit:

De raad besluit:

1. In te stemmen met het Integraal Huisvestingsplan 2026-2041 (IHP);
2. Bij de vaststelling van de gemeentebegroting 2027 een besluit te nemen over de wijze waarop de egalisatiereserve IHP in de toekomst op peil wordt gehouden ter dekking van de uit het IHP voortvloeiende kapitaallasten.

Aldus vastgesteld in zijn openbare vergadering van 24 september 2026,

Geertruidenberg,

de raad voornoemd,

de griffier,

de voorzitter,

G. Brunsveld

M. van Toorenburg